

"את הברכה אשר תשמעו"

**ברכות העולם הזה תכליתן לשמוע את קול ה'
שלא פסק מלהדהד בחלל העולם ממתן תורה**

כי מטעם זה פתח הכתוב את פרשתנו במילת רא"ה, שהיא נוטריקון אילול ראש השנה, לרמז על ימי אלול שהם הכנה לראש השנה.

"כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע"

כדרכה של תורה הנדרשת בשבעים פנים, נראה לבאר בדרך עבודה השווה לכל נפש הקשר הנפלא בין פסוקים אלו לחודש אלול, על פי הקדמה יקרה ממשנתו הטהורה של ה"ישמח משה" (פרשת תרומה ד"ה ועוד י"ל קצת), אשר דיבר בקדשו לבאר כוונתם הנשגבה של ישראל שהקדימו בשעת מתן תורה נעשה לנשמע, כמו שכתוב (שמות כד-י): "ויאמרו כל אשר דיבר ה' נעשה ונשמע". שנינו על כך בגמרא (שבת פח.): "בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע, יצתה בת קול ואמרה להן, מי גילה לבני רז זה שמלאכי השרת משתמשין בו". וצריך ביאור להבין השבח הגדול של הקדמת נעשה לנשמע.

ומבאר הענין בזה כי תכלית העבודה של איש ישראל היא, שאפילו בשעה שהוא עוסק בעניני העולם הזה יהיה דבוק בה' ובתורתו. אמנם מבואר בגמרא (מגילה כא): בנוגע לחובת הקריאה בתורה שאסור שיקרא שנים יחד. ופירש רש"י: "דתרי קלי לא משתמעו", פירוש, אי אפשר לשמוע שני קולות ביחד, ולפי זה כאשר אדם טרוד ועסוק בעניני העולם הזה איך אפשר לו לשמוע גם את קול ה', הלא כלל גדול הוא שאי אפשר לשמוע שני קולות ביחד.

אולם העצה על כך היא לפי המבואר בגמרא (שם): "ובהלל ובמגילה אפילו עשרה קורין, מאי טעמא, כיון דחביבה יהיב דעתייהו ושמעיה". פירוש, בהלל וקריאת המגילה אפילו כאשר עשרה קוראים יחד יוצאים השומעים ידי חובת הקריאה, כי מפאת חביבות המצוה נותנים השומעים את דעתם לשמוע אפילו כמה קולות. נמצא לפי זה כי אם התורה חביבה בעיני האדם,

לתקן בחודש אלול את כל המצוות שלא קיימתם כראוי, "והקללה אם לא תשמעו אל מצוות ה' אלקיכם", ה' ישמרנו.

בדרך זו הוא מוסיף לבאר מה שהזכיר הכתוב לשון שמיעה: "את הברכה אשר תשמעו", שיש בזה רמז על מה שנהגו לתקוע בשופר כל חודש אלול כדי להתעורר בתשובה, כמו שכתב ה"טור" (או"ח סימן תקפא): "התקינו חכמינו ז"ל שיהו תוקעין בראש חודש אלול בכל שנה ושנה וכל החודש, כדי להזהיר ישראל שיעשו תשובה, שנאמר (עמוס ג-י) אם יתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו".

וזהו שמרמז הכתוב: "את הברכה אשר תשמעו אל מצוות ה' אלקיכם אשר אנכי מצוה אתכם היום", כלומר אותה מצוה של תקיעת שופר שצוה הקב"ה לשמוע בראש השנה שנקרא "היום", אם תקדימו לשמוע את התקיעה בכל חודש אלול, כדי להתעורר בתשובה ולתקן הכל בסוף השנה, תזכו בראש השנה לשנה טובה ומבורכת.

והוסיף כדרכו בקודש רמז נפלא, כי כל הפסוק כפי שכתוב בתורה: "רא"ה אנכי נת"ן לפניכם היום" בר"ה וקל"ה", עולה בגימטריא בדיוק כמו הפסוק (תהלים פא-י): "תקעו בחד"ש שופר". לרמז שבזכות שמיעת השופר בחודש אלול, נזכה להמשיך הברכה על ראש ישראל והקללה על ראש שונאי ישראל. אלו תוכן דבריו הקדושים.

ויש לרמז עוד בפסוק: "ראה אנכי נותן לפניכם היום" וגו', על פי מה שכתב ב"מגלה עמוקות" על ואתחנן (אופן קז) לפרש מה שאמר בלק לבלעם (במדבר כב-י): "ועתה לכה נא ארה לי את העם הזה", שביקש לבטל מהם את כח התשובה של חודש אלול וראש השנה, וזהו שרמז באומריו: "לכה נא ארה לי" - אר"ה נוטריקון אילול ראש השנה. לפי זה יש לומר

לקראת שבת קודש הבאה עלינו לטובה ראש חודש אלול, דבר בעתו מה טוב להתבונן בפרשתנו פרשת ראה, שאנו קוראים בכל שנה בשבת שמברכים בה את חודש אלול, או כמו בשנה זו בראש חודש אלול, והנה מאחר שעזרא הסופר תיקן לקרוא פרשת ראה בתחילת חודש אלול, הרי ברור שיש בה רמזים על חודש אלול, ואמנם כן מצינו רמזים ברורים על חודש אלול כבר בשלשה פסוקים הראשונים (דברים יא-כו):

"ראה אנכי נותן לפניכם היום וקללה. את הברכה אשר תשמעו אל מצוות ה' אלקיכם אשר אנכי מצוה אתכם היום. והקללה אם לא תשמעו אל מצוות ה' אלקיכם אשר אנכי מצוה אתכם היום ללכת אחרי אלהים אחרים אשר לא ידעתם".

בחודש אלול יש לנו כח להשפיע ברכה בראש השנה

וכתב ב"צבי לצדיק" להגה"ק רבי צבי אלימלך מבלאז'וב זי"ע (מאמרי חודש אלול מאמר א אות א), כי בפסוקים הללו רמז לנו הקב"ה על הימים של חודש אלול, שהקדים לנו הקב"ה ברוב רחמיו וחסדיו לפני יום הדין של ראש השנה, כדי שנוכל לעשות בהם תשובה לתקן את כל אשר פגמנו במשך כל ימות השנה, ובזכות זה נזכה בראש השנה לברכת כתיבה וחתומה טובה ושנה טובה ומבורכת.

והנה תיבת "היום" היא רמז על ראש השנה, כמו שדרש בזהר הקדוש (פרשת בא לב): על הפסוק (איוב א-י): "ויהי היום, דא ראש השנה דקוב"ה קאים למידן עלמא". פירוש: "ויהי היום" זה ראש השנה שהקב"ה עומד לדון בו את העולם. הנה כי כן זהו רמז הכתוב: "ראה אנכי נותן לפניכם היום" ברכה וקללה", אני נותן לכם בחודש אלול הכח להשפיע על ראש השנה הנקרא "היום" שתהיה בו ברכה או ח"ו להיפך, "את הברכה אשר תשמעו אל מצוות ה' אלקיכם", שתעשו תשובה

**צבי לצדיק: "ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה",
רמז על חודש אלול שהוא הכנה לברכה בראש השנה**

**קול ה' במתן תורה הוא בבחינת: "קול גדול ולא יסף",
ופירש בתרגום: "ולא פסק", שנמשך בלי הפסקה**

**ישמח משה: אדם ששקוע בקולות של הבלי העולם הזה,
אינו מסוגל לשמוע את קול ה' הנצחי במתן תורה**

**אם התורה חביבה בעיני האדם, הרי גם כשעוסק
בעניני העולם הזה הוא מסוגל לשמוע את קול ה'**

הרי הוא יכול לשמוע את קול ה' אפילו בשעה שהוא עוסק בעניני העולם הזה, כי מחמת חביבות התורה הוא נותן דעתו לשמוע אפילו שני קולות, הקול של עניני העולם הזה והקול של התורה.

הנה כי כן זהו שאמרו ישראל במעמד הנבחר: "כל אשר דיבר ה' נעשה ונשמע" - "נעשה" פירושו, שיתעסקו לעשות ולפעול בעניני העולם הזה, "ונשמע" פירושו, שאפילו בשעה שיעסקו בעניני העולם הזה ישמעו בקול ה' מפאת חביבות התורה. וזהו גם כן ביאור המאמר: "בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע, יצתה בת קול ואמרה להן, מי גילה לבני רז זה שמלאכי השרת משתמשין בו". כי מלאכי השרת אפילו בשעה שעושים שליחותם יכולים הם לשמוע בקול ה', כי מפאת חביבות שליחותם הם מסוגלים לשמוע גם שני קולות.

"קול גדול ולא יסף - ולא פסק"

ויש להוסיף תבלין לבאר דבריו הקדושים ביתר הרחבה, על פי מה שכתוב במעמד הר סיני (שמות יט-ט): "בחודש השלישי לצאת בני ישראל מארץ מצרים ביום הזה באו מדבר סיני". ופירש רש"י: "לא היה צריך לכתוב אלא ביום ההוא, מהו ביום הזה, שיהו דברי תורה חדשים עליך כאילו היום ניתנו". נמצינו למדים מזה שמוטלת חובה על אדם, שירגיש בכל יום התחדשות בתורה כאילו קיבלה היום.

וכן מבואר בפרשה ראשונה של קריאת שמע (דברים ו-ו): "והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום על לבבך". ופירש רש"י: "אשר אנכי מצוך היום, לא יהיו בעיניך כדיוטגמא ישנה שאין אדם סופנה, אלא כחדשה שהכל רצין לקראתה. דיוטגמא מצות המלך הבאה במכתב". וכן מבואר בפרשת כי תבוא (דברים כז-ט): "הסכת ושמע ישראל היום הזה נהיית לעם לה' אלקיך". ופירש רש"י: "בכל יום יהיו בעיניך כאילו היום באת עמו בברית". וצריך ביאור איך אפשר להגיע לידי כך, שירגיש אדם בכל יום כאילו זכה היום לקבל את התורה.

ונראה לבאר הענין על פי מה שכתוב בפרשת ואתחנן (דברים ה-ט): "את הדברים האלה דיבר ה' אל כל קהלכם בהר מתוך האש הענן והערפל קול גדול ולא יסף". ופירש רש"י: "מתרגמינן ולא פסק, כי קולו חזק וקיים לעולם". נמצינו למדים מזה, כי קול ה' ששמעו ישראל מפי הקב"ה בשעת מתן תורה לא פסק לרגע, כי דיבורו של הקב"ה הוא נצחי ותמידי לדורי דורות.

על פי האמור ירווח לנו להבין מה שביאר ה"טורי זהב" (אור"ח סימן מז ס"ק ה) הטעם שתיקנו לברך על התורה: "נותן התורה" בלשון הוה, ולא "נתן התורה" בלשון עבר:

"ונראה לי עוד שתיקנו לחתום 'נותן' התורה, שיש במשמעותו לשון הוה ולא 'נתן' בלשון עבר, אלא הכוונה שהוא יתברך נותן לנו תמיד בכל יום תורתו, דהיינו שאנו עוסקים בה וממציא לנו הוא יתברך בה טעמים חדשים".

לפי המבואר הכוונה בזה, כי אותו "קול גדול ולא יסף", ממשיך להדהד בחללו של עולם, ומי שמתייגע בתורה זוכה לקלוט הקול של מתן תורה כביום נתינתה, ועל כך תיקנו לברך "נותן התורה" בלשון הוה, כי בכל יום אנו מקבלים את התורה מחדש. הנה כי כן מבואר היטב איך אפשר לקיים את התורה בכל יום כאילו ניתנה היום, שהרי התורה באמת ניתנת בכל יום מאותו קול גדול שלא פסק.

ומה נפלאים הם דברי המקובל האלקי מהרי"א מקמארנא זי"ע ב"היכל הברכה" (פרשת ואתחנן דף כח):

"העידו על מרן הקדוש רבינו חיות נפשינו אור זורח האר"י הבעש"ט, כשהיה לומד תורה עם התלמידים הקדושים היה אש מלהטת סביבותיהם ומתקבצין מלאכי השרת, והיו שומעין הקולות והברקים ואמירת אנכי ה' אלקיך מפי השי"ת, וזה ידוע ומפורסם הרבה".

לפי האמור הכוונה בזה, כי הבעש"ט הקדוש העלה וזיכך את התלמידים עד כדי כך, שזכו לשמוע את מתן התורה בכל פעם מחדש בבחינת "קול גדול ולא יסף" ממשי כביום נתינתה. הנה כי כן דברי ה"ישמח משה" מבוארים ביתר שאת, כי בשעה שאדם עוסק בעניני גשמיים ושומע את הקולות של עניני העולם הזה, קשה לו לשמוע

את קול ה' חוצב להבות אש במתן תורה שהוא קול גדול ולא פסק, שהרי כלל גדול הוא: "תרי קלי לא משתמע".

אמנם אם התורה חביבה בעיניו, וכל עסקו בעניני העולם הזה הוא רק כדי שיוכל לעבוד את ה' ביתר שאת, כמו שנפסק להלכה בשלחן ערוך (אור"ח סימן רלא): "בכל מה שיהנה בעולם הזה לא יכוין להנאתו אלא לעבודת הבורא יתברך, כדכתיב (משלי ג-ו): ככל דרכיך דעהו, ואמרו חכמים כל מעשיך יהיו לשם שמים". כי אז יוכל לשמוע את קול ה' אפילו בשעה שהוא עוסק בעניני העולם הזה, שהרי הם רק הכנה לעבודת ה'. וזהו שאמרו ישראל: "כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע", שאפילו בעת העשייה בעניני גשמיים ימשיכו לשמוע את קול ה' הנצחי במתן תורה מחמת חביבות התורה.

"הקול קול יעקב" - שני קולות ביחד

והנני להעלות על שלחן מלכים מה שביארנו לפי זה בפרשת תולדות, כשנכנס יעקב אבינו בפקודת רבקה אמו לקחת את הברכות מיצחק אביו, כתוב (בראשית כז-כב): "ויגש יעקב אל יצחק אביו וימושוהו, ויאמר הקול קול יעקב והידיים ידי עשו". ויש לדקדק על כפל הלשון: "הקול קול יעקב" וכפל הלשון: "והידיים ידי עשו", ולכאורה היה מספיק לומר: "הקול יעקב והידיים עשו".

ונראה לבאר הענין בזה על פי מה שכתב ה"תפארת שלמה" (פרשת תולדות ד"ה ויהי כאשר כילה יצחק לברך) ליישב מה שנתייגעו המפרשים להבין, מה ראה יצחק אבינו על ככה שביקש למסור את הברכות לעשו, ולא ליעקב שהיה (בראשית כה-כז): "איש תם יושב אהלים". ופירש רש"י שעסק בתורה באהלו של שם ובאהלו של עבר. ומבאר הענין בלשון קדשו:

והנה בדרך הפשט ביאור הסגולה של הבעש"ט לומר המצוה כפי שהיא כתובה בתורה הוא, על פי מה ששינינו בגמרא (קידושין ל:): "כך הקב"ה אמר להם לישראל, בני בראתי יצר הרע ובראתי לו תורה תבלין, ואם אתם עוסקים בתורה אין אתם נמסרים בידו". הרי מבואר כי תורה היא סגולה להתגבר על היצר הרע, לכן אם הוא מקדים לומר את המצוות עשה או הלא תעשה כפי שהן כתובות בתורה, הרי זו סגולה ברורה להתגבר על היצר שיוכל לקיים המצוות עשה ולהישמר מלעבור על מצוות לא תעשה בלי שום מניעות.

אמנם יתכן לבאר דברי הבעש"ט ביתר שאת, על פי יסוד גדול שגילה לנו המקובל האלקי הרמ"ע מפאנו זי"ע ב"עשרה מאמרות" (מאמר חקור הדין ח"ד פ"ט), כי כל מצוות התורה הן מצוות עשה והן מצוות לא תעשה שנאמרו בלשון הקודש, הרי הן כוללות ב' פירושים, פירוש אחד ציווי ופקודה שצריך לקיים מצוות ה', ופירוש שני הבטחה שיוכל לקיים המצוה בלי שום מניעות.

על דרך משל במצוות עשה (שמות יב-יח): "בערב תאכלו מצות". מצד אחד יש כאן ציווי שאנו חייבים לאכול מצות, אך מצד שני יש כאן גם הבטחה, אם תרצה מובטח לך: "בערב תאכלו מצות", שתוכל לקיים מצות אכילת מצה בלי שום מניעות. וכן בכל מצוות לא תעשה, כגון (דברים יד-כא): "לא תאכלו כל נבלה". יש בה אזהרה שלא לאכול נבילה, אבל יש בה גם הבטחה אם תבחר לקיים מצוות ה' מובטח לך שלא תאכל כל נבלה.

הנה כי כן הרווחנו ביאור חדש על מה שאומר הקב"ה לישראל: "בני בראתי יצר הרע ובראתי לו תורה תבלין". כי התורה שנאמרה בלשון ציווי והבטחה היא התבלין שברא הקב"ה כדי להתגבר על היצר. וזהו גם כן ביאור דברי הבעש"ט זי"ע, שאמירת המצוה כפי שהיא כתובה בתורה היא סגולה שיוכל לקיים המצוה בלי שום מניעות, כי על ידי אמירת המצוה הרי הוא זוכה לעורר הבטחת הקב"ה הכלולה בתורה שיוכל לקיים המצוה.

"אחת דיבר אלקים שתים זו שמעתי"

בענין זה מצינו דבר נפלא ב"טיול בפרדס" להגה"ק משאמלוי זצ"ל (פירוש על "אגרת הטיול" חלק הדרוש ערך עונש), ששמע מהגה"ק רבי

בעש"ט הקדוש: אמירת המצוה כפי שהיא כתובה בתורה, היא סגולה שיוכל לקיים המצוה בלי מניעות

רמ"ע מפאנו: כל מצוות התורה נאמרו בלשון הבטחה: "בערב תאכלו מצות", תוכלו לאכול בלי מניעות

"אחת דיבר אלקים", מצוות התורה, "שתים זו שמעתי", ציווי והבטחה, "כי עוז לאלקים", לסייע לנו

הקב"ה השמיע את קולו במתן תורה בלי הפסקה, כדי לסייע לנו לקיים כל המצוות שנאמרו גם בלשון הבטחה

שאומר הקב"ה לאיש ישראל: "השמיעני את קולך", אני אוהב לשמוע את "קולך" בשעה שאתה עוסק בעניני העולם הזה, ומפרש הטעם לכך, "כי קולך ערב", משום שהתורה היא כל כך חביבה עליך, שאתה מסוגל לשמוע גם את קול התורה בשעה שאתה משמיע את קולך בעניני העולם הזה, נמצא כי אתה שומע פעמיים קו"ל בגימטריא ער"ב.

יומתק לבאר בזה מה שמצינו בגמרא (סנהדרין פח.), ששאל רבי יהושע בן לוי את משיח: "אימתי קאתי מר", השיב לו משיח: "היום", וכשלא הגיע התלונן על כך לפני אליהו הנביא ז"ל, והשיב לו אליהו כי משיח נתכוון לומר שיבוא אם יתקיים הכתוב (תהלים צה-ז): "היום אם בקולו תשמעו". לפי האמור יש לומר שמשיח התכוון לומר לו בכך, שיבוא רק בתנאי: "היום אם בקולו תשמעו", שגם בעת עסקו בעניני העולם הזה, נוכל לשמוע גם בקול ה' המהדהד בחללו של עולם: "אנכי ה' אלקיך".

סגולה לקיום המצוות בלי מניעות - לימוד המצוה כפי שכתובה בתורה

בדרך זו במסילה נעלה לבאר מהי התועלת שהקב"ה משמיע את הקול של מתן תורה בבחינת: "קול גדול ולא יסף", אשר כפי שלמדנו הפירוש מתרגום אונקלוס: "ולא פסק", על פי מה שהביא ה"ערוגת הבשם" (פרשת משפטים ד"ה ואלה המשפטים הן), ששמע מפה קדשו של כ"ק מרן רבי יהושע מבעלזא זי"ע שאמר בשם הבעל שם טוב הקדוש זי"ע, כי הרוצה לקיים מצוה ויש לו מניעות מצד היצר הרע, וכן אם נזדמנה לפניו מצות לא תעשה והיצר מתגבר עליו לעבור עליה, העצה על כך היא לומר המצות עשה או הלא תעשה בלשון הכתובה בתורה, שהיא סגולה נפלאה שיוכל לקיים המצוה בלי שום מניעות.

"צריך להתבונן בכוונת יצחק אבינו, שלא היה רצונו תיכף לברך את יעקב רק את עשו, אך הענין שיצחק היה מפחד לברך את יעקב בברכת עולם הזה, כי היה ירא לכל יזוז דעתו (דברים לב-טו) וישמן ישורון ויבעט על ידי תאוות העולם הזה, לולי רבקה אמנו שהשכילה בחכמה ובדעת להבין, כי גם טובת עולם הזה מסייע לאדם לעבוד הבורא בהרחבת הדעת".

ביאור דבריו הקדושים על פי ה"ישמח משה" הנ"ל, כי חשש שאם יעסוק בעניני העולם הזה, ישקע בהם כל כך עד שלא יוכל לשמוע את קול ה', כי תרי קלי לא משתמע, אמנם רבקה אמנו ידעה שעשו הוא רשע ולא יפרנס את יעקב, וגם הכירה בקדושתו של יעקב שמסוגל לשמוע את קול ה' גם בעת עסקו בעניני העולם הזה, לכן צייתה עליו ללבוש את בגדי עשו ולקבל בעצמו ברכות העולם הזה מייצחק.

הנה כי כן יתבאר היטב מה שאמר יצחק אבינו ברוח קדשו כשמישש את יעקב עמוד התורה: "הקול קול יעקב", הנך בבחינה זו שיוכל אתה לשמוע שני קולות ביחד, כי גם בעת עסקך בעניני העולם הזה אתה יכול לשמוע את קול ה' במתן תורה מחמת חביבות התורה, לכן בזכות זה, "והידיים ידי עשו", תוכל לקבל את הברכות של עשו, ולעסוק בעניני העולם הזה בשתי פעולות הידיים שהן כלי המעשה, פעולה אחת לעסוק במעשה ידיים לקיים את כל מצוות ה' בפועל, ופעולה שניה שתוכל לעסוק בעניני העולם הזה כדי לפרנס את עצמך, שהרי גם כשאתה עוסק בעניני עולם הזה, אתה מסוגל לשמוע את קול ה' המהדהד בחללו של עולם מאז מתן תורה בבחינת: "הקול קול יעקב".

ויש לומר בזה פרפרת נאה בפסוק (שיר השירים ב-ד): "השמיעני את קולך כי קולך ערב". על פי הידוע כי ער"ב בגימטריא ב' פעמים קו"ל. וזהו

"המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית", יש בהם ברכה ולפעמים ח"ו קללה, ומפרש הכתוב: "את הברכה אשר תשמעו אל מצוות ה' אלקיכם", עניני העולם הזה הם ברכה בתנאי, שאינם מפריעים לנו לשמוע את קול ה' במתן תורה, "אשר אנכי מצוה אתכם היום" דייקא, בכל יום מצוה אותנו הקב"ה מחדש עם אותו קול של מתן תורה, ומאחר שאנו שומעים בכל יום את מצוות התורה שנאמרו בלשון הבטחה, הרי מובטח לנו שנוכל לקיים את המצוות בלי שום מניעות, ועל ידי זה ישפיע לנו הקב"ה כל הברכות והישועות.

אך לעומת זה: "והקללה", עניני העולם הזה יכולים ח"ו להיות קללה, "אם לא תשמעו אל מצוות ה' אלקיכם", שלא תשמעו את קול ה' חוצב להבות אש ממתן תורה, "אשר אנכי מצוה אתכם היום", שהקב"ה משמיע לנו בכל יום מחדש, כי תשקעו ח"ו בהבלי העולם הזה עד שתאבדו את חביבות התורה, ולא תוכלו לשמוע את קול ה' של מתן תורה בבחינת: "תרי קלי לא משתמע", ועל ידי זה לא יהיה לכם סיוע לקיים את כל מצוות התורה.

נמצא לפי זה כי פסוקים הללו מתקשרים להפליא עם חודש אלול, אשר כפי המבואר תיקנו חכמינו ז"ל לתקוע בשופר בכל החודש, כדי להתעורר בתשובה על מה ששקענו כל כך בעניני העולם הזה, עד שלא שמענו את קול השופר חוצב להבות אש של הקב"ה בשעת מתן תורה. הנה כי כן עבודתנו בקודש בחודש אלול היא, לקדש את עצמנו בכל עניני העולם הזה לעשות הכל לשם שמים בבחינת: "בכל דרכיך דעה", כדי שנוכל לשמוע את קול השופר של מתן תורה קול גדול ולא פסק, ובזכות זה נזכה לשמוע את קול השופר שיתקע הקב"ה בגאולה העתידה במהרה בימינו אמן.

בראש השנה, כמו שכתוב (במדבר כט-א): "יום תרועה יהיה לכם", וכתב רבינו סעדיה גאון בטעם השלישי מתוך עשרה טעמים שביאר על מצות תקיעת שופר: "להזכירנו מעמד הר סיני שנאמר בו (שמות יט-טז) וקול שופר חזק מאד, ונקבל על עצמנו מה שקיבלו אבותינו על עצמם נעשה ונשמע". נמצינו למדים מזה כי תכלית המצוה לשמוע קול שופר היא, כדי לעורר את קול שופר ששמענו בהר סיני בעת קבלת התורה.

לפי האמור יש להרחיב הביאור בזה, על פי מה ששינינו בגמרא (ביצה טז): "כל מזונותיו של אדם קצובים לו מראש השנה ועד יום הכיפורים". נמצא לפי זה כי אם במשך השנה שעברה שקע בעניני העולם הזה, עד שלא היה מסוגל לשמוע את קול ה' בבחינת: "תרי קלי לא משתמע", באיזה פנים יבוא לבקש בראש השנה שיקצוב לו הקב"ה פרנסה ברווח לקראת השנה הבאה עלינו לטובה. לכן נתן לנו הקב"ה עצה טובה לתקוע בראש השנה בשופר, כדי שנתעורר בתשובה בחרטה על העבר שלא שמענו בקול השופר של מתן תורה, וקבלה על להבא כי מעתה ואילך נשמע את קול השופר של מתן תורה אפילו בשעה שאנו עוסקים בעניני העולם הזה.

יומתק להבין בזה מה שתיקנו חכמינו ז"ל לברך על מצות תקיעת שופר בלשון שמיעה: "לשמוע קול שופר", ללמדנו בכך כי תכלית המצוה היא לשמוע את קול השופר של מתן תורה שהולך וחזק בבחינת: "קול גדול ולא פסק". ומזה נשכיל להבין כי גם מה שתיקנו חכמינו ז"ל להקדים לתקוע בשופר בכל חודש אלול, הוא כדי שנתעורר בתשובה לתקן מה שלא שמענו את קול השופר של מתן תורה בכל השנה.

הנה כי כן זהו פירוש הכתובים: "ראה אנכי ונתן לפניכם היום ברכה וקללה", כל עניני העולם הזה שהקב"ה משפיע לנו בכל יום מחדש, על דרך שאנו אומרים (תפלת שהרית):

שאלו עהרענפעלד אבדק"ק סיקס ז"ל [אחיו של ה"חתן סופר" שהיה מגיד נפלא] יסוד זה שכל מצוות התורה יש בהן שתי משמעויות ציווי והבטחה. ואמר כי ענין זה רמוז בפרשת משפטים (שמות כג-ג): "ובכל אשר אמרתי אליכם תשמרו". פירוש, בכל המצוות שאמרתי אליכם בתורה תזכו להישמר מהיצר הרע, כי האמירה עצמה היא גם הבטחה שתוכלו לקיים כל המצוות בלי מניעות.

בדרך זו הוסיף רבי שאלו לפרש כמין חומר דברי נעים זמירות ישראל (תהלים סב-ב): "אחת דיבר אלקים שנים זו שמעתי כי עוז לאלקים, ולך ה' חסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו".

פירושו: "אחת דיבר אלקים", כשדיבר הקב"ה לישראל מצוות התורה דיבר רק דיבור אחד בכל מצוה. אולם "שנים זו שמעתי", כי כל מצוה יש בה שתי משמעויות, גם ציווי וגם הבטחה, "כי עוז לאלקים", זהו העוז והכח שהקב"ה נתן לישראל שיוכלו להתגבר על היצר הרע ולקיים כל מצוות ה'. נמצא לפי זה שמצד הדין אין מגיע לאדם שכר שהתגבר על יצרו, אך עם כל זאת, "ולך ה' חסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו", שמשלם הקב"ה שכר לאדם כאילו התגבר על היצר הרע בכוחות עצמו.

הנה כי כן ירווח לנו להבין מה גדלו מעשי ה' מאד עמקו מחשבותיו, שבחר להשמיע את הקול הגדול שהשמיע בשעת מתן תורה בלי הפסקה, כי מאחר שדברות הללו הם סיוע שהקב"ה נתן לנו, לא רק במה שהוא מצווה אותנו לקיים מצוותיו, אלא גם משום שהמצוות הללו כוללות גם לשון הבטחה שנוכל לקיים את כל המצוות. לכן על ידי שאנו שומעים את הקולות הללו בכל יום, הרי אנו מקבלים סיוע מן השמים לקיים את כל מצוות התורה.

"לשמוע קול שופר" של מתן תורה

ועתה בא וראה כי על פי האמור יפתח לנו פתח להבין, מה שצונו הקב"ה לשמוע קול שופר

לרפואה השלימה של האשה החשובה מרת לאה בת וירג'ני שתחי' - נדבת משפחת מהדב הי"ו -

לקבלת המאמרים באימייל: mamarim@shvileipinchas.com